

2020-04-29

Till

Kultur- och fritidsnämnden i Borlänge

Kultur- och fritidschef Patric Hammar

För kännedom:

Kommunfullmäktiges ordförande Jan Bohman

Kommundirektör Åsa Granat

Jussi Björlingmuseets framtid

Bakgrunden

Borlänge kommun gjorde 1994 en stor kulturinsats till Jussi Björlings minne genom inrättandet av ett museum som del av kulturenheten, och anordnandet av en internationell tenortävling. Museet inrymdes i den läkarvilla från 1926 i Liljeqvistska parken som tidigare använts av Turistbyrån. Kommunen har fortsatt bekostat driften med öppethållande året runt och en heltidsanställd chef, till 2009 Harald Henrysson och därefter Jan-Olof Damberg.

Besökarantalet, som kunde betraktas som gott de första åren, minskade sedan, med en tillfällig ökning i samband med 100-årsminnet av Jussi Björlings födelse 2011, och har därefter fortsatt minska. Detta ser kommunen som ett av skälen att flytta museet. Till kommande årsskifte ska den nuvarande lokalen lämnas. Det tycks oklart om fortsatt verksamhet ska ske i den lokal invid kommunbiblioteket som nu disponeras av galleriet BOMO, och delas med detta, eller inte.

Vi beklagar naturligtvis livligt att museet fått färre besökare. Några orsaker till detta är säkert att en stor del av de mest intresserade efter 25 år kunnat besöka museet och att de som direkt kunde uppleva Jussi Björling och hans unika förankring i folkdjupet nu är mycket färre. En yngre generation har ofta inte fått kännedom om honom och tidig anknytning till hans repertoar. Den generationen är också van att få upplevelser förmedlade genom webben snarare än genom museibesök. Självklart kunde man dock vänta sig långt fler

besökare på ett museum i Stockholm, som är en stor turiststad, och där Jussi Björling bodde större delen av sitt liv och hade en mycket stor del av sin karriär.

Samtidigt står det klart att Björlingmuseet i Borlänge har mött och fortsätter att möta mycket uppskattning av besökare från många länder. Det framgår till exempel tydligt av kommentarer i gästböckerna, både om Jussi Björlings betydelse som artist för besökarna och om museets utformning. 2011 betecknades Jussi Björlingmuseet av en av världens främsta kännare av klassisk sång, engelsmannen John Steane, som det bästa sångarmuseet över huvud taget. Litteratur, skivutgåvor, recensioner och Jussi Björlings många inspelningar på Internet, med den genklang de visat sig väcka hos olika generationer av lyssnare, ger vältaliga exempel på att han fortfarande behåller sin internationella ställning som en av alla tiders främsta sångare.

Björlingmuseet har utöver de utställda och i magasin befintliga föremålen ett unikt omfattande arkiv i fysisk och digital form av dokument och bilder samt en mycket stor samling av inspelningar och utgåvor av dem i olika format, därav de mer än 900 CD-utgåvorna som exponeras i vitrinskåp. I 60 pärmar har för besökarnas bruk monterats kopior av program, annonser, recensioner (bl a 3400 stycken av framträdanden i olika länder) och annan publicitet kring sångaren, hans eftermäle och all verksamhet till hans minne. Museet har omfattande kontakter med intresserade i hela världen och har bidragit till olika utställningar på annat håll. Det har också arrangerat och arrangerar ännu om somrarna program med anknytning till Jussi Björling där sångare - bland annat flera av hans kolleger på scenen - författare, musikexperter och andra har deltagit.

Framtiden

De tre Jussi Björlingsällskapen, i Sverige, Storbritannien och USA, från vilka många medlemmar besökt museet i Borlänge, och som ständigt i sin verksamhet framhållit dess betydelse och spritt kunskap om det, är givetvis mycket engagerade för att det även i fortsättningen ska finnas ett museum med samma ambition som nuvarande museum haft för att tillvarata Jussi Björlings minne. Det svenska sällskapet har vartannat år hållit sitt årsmöte där.

Detta engagemang delas av Jussi och Anna-Lisa Björlings barn Lars och Ann-Charlotte, som följde uppbyggnaden av det nuvarande museet och med förtroende för dess utformning kunde deponera av familjen ägda föremål och dokument. De av familjen ägda föremålen utgör en stor del av museets

utställning, och dokumenten och fotografierna en viktig del av dess arkiv. Museets betydelse som institution och vid tillkomsten av deras böcker om Jussi Björling intygas av Andrew Farkas, tillsammans med Anna-Lisa Björling författare till biografen *Jussi* (1996); Jacob Forsell, redaktör för *Jussi: Sången, människan bilderna* (2010); Stephen Hastings, författare till *The Björling Sound: A Recorded Legacy* (2012); Harald Henrysson, upphovsman till *A Jussi Björling Phonography* (4 upplagor 1984-2014) och tidigare chef för museet; Roger Alderstrand, tillsammans med Henrysson ansvarig för den på nätet tillgängliga kronologin över Jussis mer än 3100 framträdanden, och Juvas Marianne Liljas, vars doktorsavhandling handlade om "David Björlings pedagogik och dess bakgrund i äldre sångtraditioner".

Vikten av ett Jussi Björlingmuseum med verksamhet av nuvarande omfattning betonas i denna skrivelse också av Hanna Hedman, ägare av skivbolaget Bluebell. Detta har, i samarbete med bl a Christer Eklund och Harald Henrysson, gett ut liveinspelningar av Björling som i hög grad fördjupat kunskapen om hans sångkonst. Lars Roos, Anna Larsson, Göran Eliasson, Hanna Husáhr och Örjan Hamrin är kända representanter för musik- och kulturlivet i Dalarna.

Frågor om kommunens planering

Eftersom vi - Björlingsällskapen, Jussi Björlings familj och andra undertecknare - inte känner till någon detaljerad plan för hur Jussi Björlingmuseets verksamhet är tänkt att fortsätta inom Borlänge kommun, är vi angelägna att få frågorna nedan besvarade så snart som möjligt. Tillsammans är de avgörande för att bedöma om det internationellt inom sångintresserade kretsar kända och respekterade museet kommer att fortsätta existera i en jämförbar form. Undertecknade Lars och Ann-Charlotte Björling, som deponerat en stor del av föremålen i nuvarande utställning, vill understryka att vi innan vi fått ett sådant klarläggande, inte kan ta ställning till fortsatt deposition. Kungl. Operan måste givetvis också ta ställning till depositionen av sina föremål.

1) Kommer verksamheten i fortsättningen att bedrivas som ett separat museum, eller kommer den att samordnas med andra av kommunens kulturaktiviteter? Vad är tanken bakom en "mobil musikutställning"? Kommunen har uttryckt intresse för koppling av museet till annan musikhistoria i Borlänge – vilken naturligtvis förtjänar att belysas - men hur skulle det i så fall ske?

2) Kommer verksamheten som nu att skötas av en hela året heltidsanställd person, med viss guidehjälp under sommarsäsongen, eller vilken personal kommer att finnas?

3) Vilken kompetens kommer att krävas av den person som blir ansvarig? Kunskaper om Jussi Björling och den musik han ägnade sig åt, liksom om skötsel av de fysiska och datoriserade samlingarna och katalogerna måste finnas. Kommer personens kunskaper att möjliggöra informativa visningar på svenska och engelska och besvarande av frågor inom ämnesområdet från Sverige och utlandet, innefattande hjälp till forskare? Kommer samarbete med de tre Jussi Björlingsällskapen att vara en viktig uppgift?

4) Finns garantier för att utflyttningen av de unika och ofta sköra föremålen ur nuvarande museum kommer att ske på ett sätt som gör att de inte skadas eller säkerheten äventyras?

5) När beräknas utrymningen av nuvarande museet påbörjas och avslutas?

6) När beräknas museets olika aktiviteter kunna börja?

7) Kommer detta museum att vara öppet under hela året och vilka öppettider kan antas komma att gälla?

8) Hur kan säkerheten för föremålen garanteras?

9) Vilket utrymme för samlingar, arbetsplatser och presentationer kommer att finnas i de nya lokalerna? Kommer hela den nuvarande utställningen att rymmas, eller hur stor del av den?

10) Kommer de av utställningsarkitekten Sven-Olov Gudmunds för den nuvarande lokalen specialritade montrarna och skåpen att återanvändas? I så fall, i vilken utsträckning? Om inte, hur är det tänkt att föremålen ska exponeras? Kommer personer med specialkunskaper om Jussi Björling och museiteknik att anlitas för uppbyggnaden?

11) Hur kommer den stora skivsamlingen att tas om hand?

12) Vilken möjlighet kommer besökarna få att ta del av de inspelningar som är tillgängliga på CD och DVD, med valmöjlighet bland samtliga inspelningar av Jussi Björling? Sedan museets öppnande har en stor teknisk utveckling skett; vilka resurser kommer att finnas för att ta vara på denna?

13) Vilken möjlighet kommer besökare, forskare och media få att ta del av arkivet i fysisk och digital form av dokument och bilder?

14) Kommer museet att fortsätta komplettera samlingarna t ex med nya skivutgåvor?

15) Kommer försäljningen av skivor och minnesföremål, från museet och per post, att fortsätta?

16) Kommer programverksamheten att fortsätta i någon form?

Med vänlig hälsning

Lars Björling

Ann-Charlotte Björling

Bengt Krantz

Ordförande,
Jussi Björlingsällskapet

Janel Lundgren

President,
Jussi Björling Society-USA

Richard Copeman

Chairman,
Jussi Björling Appreciation Society

Andrew Farkas

Harald Henrysson

Hanna Hedman

Anna Larsson

Örjan Hamrin

Stephen Hastings

Roger Alderstrand

Christer Eklund

Göran Eliasson

Jacob Forsell

Juvas Marianne Liljas

Lars Roos

Hanna Husáhr

Personliga kommentarer från undertecknare av skrivelsen

Under arbetet med jubileumsboken om Jussi Björling var källmaterialet i Jussi Björling-museet oumbärligt för bokens innehåll. Museets historiska samlingar utgör en viktig del för framtida forskning kring Jussi Björling och hans liv. Därför är det angeläget att museet om Jussi Björling, bygdens store son, lever vidare och inte läggs i malpåse!

JACOB FORSELL

Red för Jussi – sången, människan, bilderna

On behalf of the Jussi Björling Society - USA, I am happy to sign and endorse this letter regarding the upcoming loss of the current location of the Jussi Björling Museum. We too have deep concerns about the future of the Museum, as the major repository for the art and history of this world-class artist, who continues to set the standard for great singers and generates ongoing interest and admiration from his listeners everywhere. We all rely on the Museum as our primary resource, and would not want to see it reduced,

diminished or relegated in any way. We totally support, and would like to be a part of, efforts on its behalf.

JANEL LUNDGREN

President, Jussi Björling Society USA